# YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)
24 päivänä lokakuuta 2002 *

Asiassa C-81/01,

jonka Cour de cassation (Ranska) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

**Borie Manoux SARL**

vastaan

**Directeur de l'Institut national de la propriété industrielle (INPI)**

ennakkoratkaisun viinien ja rypäleen puristemehun kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä 24 päivänä heinäkuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2392/89 (EYVL L 232, s. 13), sellaisena kuin se on 16.12.1991 annetulla neuvoston asetuksella N:o 3897/91 muutettuna (EYVL L 368, s. 5) 40 artiklan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Schintgen sekä tuomarit V. Skouris ja N. Colneric (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: L. A. Geelhoed,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Ranskan tasavalta, asiamiehinään G. de Bergues ja L. Bernheim,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään A. M. Alves Vieira ja G. Berscheid,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.3.2002 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Cour de cassation on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 13.2.2001 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 16.2.2001, ennakkoratkaisukysymyksen viinin ja rypäleen puristemehun kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä 24 päivänä heinäkuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2392/89 (EYVL L 232, s. 13), sellaisena kuin se on 16.12.1991 annetulla neuvoston asetuksella N:o 3897/91 muutettuna (EYVL L 368, s. 5; jäljempänä asetus N:o 2392/89), 40 artiklan tulkinnasta.

2 Kysymys on esitetty asiassa Borie Manoux SARL (jäljempänä Borie Manoux), kotipaikka Bordeaux (Ranska), vastaan Directeur de l'Institut national de la propriété industrielle (kansallinen teollisoikeuksia käsittelevä virasto; jäljempänä INPI), joka koskee Bergeracoisin alueelta peräisin olevien alkuperänimityksellä varustettujen viinien kaupassa käytettäväksi tarkoitetun tavaramerkin "Les Cadets d'Aquitaine" rekisteröintiä.

## Asiaa koskevat oikeussäännöt

### *Yhteisön oikeus*

3 Asetuksen N:o 2392/89 kolmannen perustelukappaleen mukaan tällä asetuksella käyttöön otettujen viinin kuvausta ja esittelyä koskevien yleisten sääntöjen tar-

koituksena on niin täsmällisen ja riittävän tiedon esittäminen kuin on tarpeen mahdolliselle ostajalle ja näiden tuotteiden kaupan järjestämisestä ja valvonnasta vastaaville julkisille toimielimille kyseisten tuotteiden arvioimiseksi.

4 Asetuksella N:o 2392/89 säännellään muun muassa erityisesti määritetyillä alueilla tuotettuja laatuviinejä koskevista erityissäännöksistä 16 päivänä maaliskuuta 1987 annetussa asetuksessa (ETY) N:o 823/87 (EYVL L 84, s. 59), sellaisena kuin se on muutettuna 19.6.1989 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2043/89 (EYVL L 202, s. 1), tarkoitettujen määritetyillä alueilla tuotettujen laatuviinien (jäljempänä tma-laatuviinit) kuvausta ja esittelyä.

5 Asetuksen N:o 2392/89 11 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tma-laatuviinien kuvaukseen on päällysmerkinnöissä merkittävä:

a) alueen nimi, jolta viini on peräisin;

— —

2. Tma-laatuviinien päällysmerkintöjen kuvaukseen voidaan lisäksi merkitä:

— —

c) merkki 40 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti;

— —

l) määritettyä aluetta pienemmän maantieteellisen yksikön nimi 13 artiklassa säädetyin edellytyksin;

— — "

6 Asetuksen N:o 2392/89 12 artiklan 1 kohdassa säädetään lisäksi seuraavaa:

"1. Edellä 11 artiklassa tarkoitetut merkinnät ovat ainoat tma-laatuviinien päällysmerkintöjen kuvauksessa hyväksytyt.

Kuitenkin:

— —

— jäsenvaltiot voivat sallia [että] 11 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun määritetyn alueen [nimen merkintään liitetään] sellaisen isomman maantieteellisen yksikön nim[i], jonka osa kyseinen määritetty alue on, sen sijainnin tarkentamiseksi, jos sekä edellä mainitun määritetyn alueen nimen että mainitun maantieteellisen yksikön nimen käyttöä koskevia edellytyksiä noudatetaan."

7 Asetuksen N:o 2392/89 13 artiklan, johon sen 11 artiklan 2 kohdan l alakohdassa viitataan, 2 kohdassa säädetään, että tuottajajäsenvaltiot voivat myöntää tmalaatuviineille kyseistä määritettyä aluetta pienemmän maantieteellisen yksikön nimen, jos tämä maantieteellinen yksikkö on hyvin rajattu ja jos kaikki rypäleet, joista nämä viinit on saatu, ovat lähtöisin tästä yksiköstä.

8 Asetuksen N:o 2392/89 40 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Tässä asetuksessa tarkoitettujen tuotteiden esittely ja kuvaus sekä mainittuihin tuotteisiin liittyvä mainonta ei saa olla virheellistä eikä aiheuttaa sekaannusta tai johtaa harhaan henkilöitä, joille se on kohdistettu, erityisesti kun kyseessä ovat:

— — — 11 — — artiklassa säädetyt merkinnät — —

— tuotteiden ominaisuudet, erityisesti — — alkuperä tai lähtöisyys, — —

— — —

Määritettyä aluetta kuvaavan maantieteellisen nimen on oltava riittävän tarkka ja liityttävä tunnetusti tuotantoalueeseen, jotta olemassa olevat tilanteet huomioon ottaen sekaannukset voitaisiin välttää.

2. Kun tässä asetuksessa tarkoitettujen tuotteiden kuvausta, esittelyä ja mainontaa täydennetään merkeillä, eivät nämä voi sisältää sellaisia sanoja, sanan osia, tunnuksia tai kuvia:

a) jotka saattaisivat aiheuttaa sekaannusta tai johtaa harhaan henkilöitä, joille ne on osoitettu 1 kohdan mukaisesti;

tai

b) jotka:

— aiheuttaisivat henkilöille, joille ne on tarkoitettu, osittaisen tai täydellisen sekaannuksen sellaisen pöytäviinin, tma-laatuviinin tai tuontiviinin kuvauksen kanssa, jonka kuvauksesta on säädetty yhteisön säännöksissä,

taikka 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja 36 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun muun tuotteen kuvauksen kanssa,

tai

— ovat samanmuotoisia tällaisen tuotteen kuvauksen kanssa, elleivät edellä mainittujen lopullisten tuotteiden valmistukseen käytettävät tuotteet ole oikeutettuja tällaiseen kuvaukseen tai esittelyyn.

Pöytäviinin, tma-laatuviinin tai tuontiviinin päällysmerkintöjen kuvauksessa ei voida myöskään käyttää sellaisia sanoja, sanan osia, tunnuksia tai kuvia sisältäviä merkkejä, jotka:

— —

b) kun kyseessä ovat asetuksen (ETY) N:o 822/87 72 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti kuvatut pöytäviinit, tma-laatuviinit tai tuontiviinit, sisältävät erityisesti maantieteellistä alkuperää, viiniköynnöslajiketta, satovuotta tai ensiluokkaista laatua koskevia vääriä merkintöjä;

— — "

*Kansalliset oikeussäännöt*

9 Ranskan code de la propriété intellectuellin (JORF 3.7.1992, s. 8801) L. 711-3 §:n c kohdan mukaan "tavaramerkiksi tai tavaramerkin osaksi ei voida hyväksyä tunnusta, — — joka voi johtaa yleisöä harhaan erityisesti tavaran tai palvelun luonteen, laadun tai maantieteellisen alkuperän osalta". Tämän lain 711-4 §:n h kohdan mukaan "tavaramerkiksi ei voida hyväksyä merkkiä, joka loukkaa aikaisemmin suojattuja oikeuksia, kuten tietyn maantieteellisen yksikön nimeä, imagoa tai mainetta".

Pääasia

10 Borie Manoux teki 6.1.1997 INPIlle hakemuksen Bergeracoisin alueelta, joka on Akvitanian (Ranska) hallintoalue, peräisin olevien alkuperänimityksellä varustettujen viinien myynnissä käytettäväksi tarkoitetun tavaramerkin "Les Cadets d'Aquitaine" rekisteröimiseksi.

11 INPIn johtaja hylkäsi 8.7.1997 tekemällään päätöksellä tämän hakemuksen perustaen päätöksensä sekä code de la propriété intellectuellin L. 711-3 §:ään että asetuksen N:o 2392/89 11 ja 40 §:ään.

12 Borie Manoux valitti tästä päätöksestä cour d'appel de Bordeauxiin (Ranska). Tämä tuomioistuin vahvisti 26.10.1998 antamallaan tuomiolla valituksen kohteena olleen päätöksen.

13 Borie Manoux valitti tästä tuomiosta Cour de cassationiin vedoten siihen, että cour d'appel de Bordeaux oli sen mukaan rikkonut erityisesti asetuksen N:o 2392/89 11 ja 40 artiklaa, kun se oli todennut, että sanan "Aquitaine" (Akvitania) käyttö tavaramerkissä "Les Cadets d'Aquitaine" oli lähtökohtaisesti lainvastainen, koska tällainen maininta ei ole sellainen viittaus maantieteelliseen alueeseen, jonka käytöstä on säädetty kansallisella lailla tai yhteisön säädöksellä, ilman että on tarpeen tutkia tai täsmentää, millä tavoin maininta saattaisi aiheuttaa väärinkäsityksen tuotteen alkuperästä, laadusta tai ominaisuuksista tai sekaannusvaaran yhteisön kuvauksen tai kansallisen kuvauksen kanssa.

14 Ennakkoratkaisupyynnössään Cour de cassation toteaa, että asetuksen N:o 2392/89 11 artiklan 1 kohdan mukaan päällysmerkintöjen kuvaukseen voidaan lisäksi merkitä tiettyjä tietoja, joihin kuuluu muun muassa tavaramerkki tämän asetuksen 40 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti. Se toteaa lisäksi, että asetuksen 40 artiklan 2 kohdassa säädetään, että kun tässä asetuksessa tarkoitettujen tuotteiden kuvausta, esittelyä ja mainontaa täydennetään tavaramerkeillä, nämä eivät voi sisältää sellaisia sanoja, sanan osia, tunnuksia tai kuvia, jotka saattaisivat aiheuttaa sekaannusta tai johtaa harhaan henkilöitä, joille ne on osoitettu, tämän säännöksen 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, eli kun on kyse 11 artiklassa tarkoitetuista tiedoista ja tuotteiden ominaisuuksista, kuten luonteesta, alkuperästä tai lähtöisyydestä.

15 Cour de cassation jatkaa todeten, että asetuksen N:o 2392/89 12 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ainoastaan asetuksen 11 artiklassa tarkoitetut tiedot ovat sallittuja tma-laatuviinien päällysmerkinnöissä käytettävissä kuvauksissa, ja että cour d'appel de Bordeaux oli katsonut, että tavaramerkki, jonka rekisteröimistä Akvitanian alueen viineille haettiin, sisältää sellaisen maininnan maantieteellisestä nimestä "Aquitaine", jonka käytöstä ei ole säädetty edellä mainitun asetuksen 11 artiklan mukaisesti.

16 Cour de cassation päätti tämän vuoksi lykätä asian käsittelyä ja pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua seuraavaan kysymykseen:

"Onko asetuksen N:o 2392/89 40 artiklaa tulkittava siten, että asetuksessa tarkoitettujen tuotteiden tavaramerkkinä ei voida rekisteröidä sellaista maantieteellistä mainintaa, jonka käytöstä ei ole säädetty 11 artiklassa, vaikka tällaisen tavaramerkin rekisteröiminen ei johtaisi kuluttajaa harhaan viinin alkuperän osalta eikä aiheuttaisi sekaannusta rekisteröidyn maantieteellisen nimityksen kanssa, jos tällaisen rekisteröimisen perusteella voitaisiin olettaa, että kyseinen maantieteellinen maininta, joka liittyy alueeseen, jossa viini on tosiasiallisesti tuotettu mutta joka kattaa muitakin alkuperämerkintöjä, olisi suojattu?"

## Ennakkoratkaisukysymys

17 Kansallisen tuomioistuimen ainoa kysymys koskee sitä, estääkö asetuksen N:o 2392/89 40 artikla sellaisen tavaramerkin rekisteröinnin, joka on tarkoitettu käytettäväksi viinin kaupassa ja jossa on sellainen maantieteellinen maininta, jonka käytöstä ei ole säädetty asetuksen 11 artiklassa, jos rekisteröinnin perusteella voitaisiin virheellisesti olettaa — vaikka maininta ei johtaisi kuluttajaa harhaan viinin alkuperän suhteen eikä aiheuttaisi sekaannusta rekisteröityjen maantieteellisen nimityksen kanssa — että kyseinen maantieteellinen maininta olisi suojattu.

18 Todettakoon aluksi, että asetuksen N:o 2392/89 11 ja 12 artiklasta käy ilmi yhteisön lainsäätäjän tahto antaa tällä asetuksella yksityiskohtaiset ja täydelliset viinien kuvausta ja esittelyä koskevat säännökset (ks. asia C-46/94, Voisine, tuomio 5.7.1995, Kok. 1995, s. I-1859, 22 kohta). Maantieteellisen maininnan käyttäminen päällysmerkinnässä on siis lainmukaista ainoastaan, jos se on asetuksen N:o 2392/89 mukaan sallittua.

19 Asetuksen N:o 2392/89 12 artiklan säännöksiä lukuunottamatta ainoastaan 11 artiklassa tarkoitetut maininnat hyväksytään tma-laatuviinien päällysmerkinnöissä käytettävissä kuvauksissa.

20 Asetuksen N:o 2392/89 11 artiklan 2 kohdan l alakohdan ja 13 artiklan 2 kohdan mukaan päällysmerkintöihin voidaan liittää määritettyä aluetta pienemmän maantieteellisen yksikön nimi ja asetuksen 12 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan kolmannen luetelmakohdan mukaan isomman maantieteellisen yksikön nimi.

21 Kummassakin tapauksessa jäsenvaltioiden on kuitenkin pitänyt nimenomaisesti säätää tällaisten nimien käyttämisestä. Kuten Ranskan hallituksen huomautuksissa todetaan, eikä Borie Manoux ole kiistänyt tätä, näin ei kuitenkaan ole nimen "Aquitaine" osalta.

22 Asetuksen N:o 2392/89 11 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaan päällysmerkintöjen kuvaukseen voidaan lisäksi liittää merkki asetuksen 40 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti. Tällainen edellytys on muun muassa se, että merkki ei saa johtaa harhaan kuluttajaa viinin alkuperän osalta eikä siitä saa aiheutua sekaannusta jonkin suojatun kuvauksen kanssa.

23 Kansallinen tuomioistuin, jonka tehtävänä on arvioida asiassa vallitsevia olosuhteita, näyttää lähtevän siitä, että esillä olevassa pääasiassa kyseessä olevan tavaramerkin käyttö täyttää nämä kaksi edellä mainittua edellytystä. Se pohtii kuitenkin sitä, että jos maantieteellisen maininnan sisältävän tavaramerkin rekisteröinti voisi antaa aiheen olettaa tätä mainintaa suojattavan määrättynä alueena, voidaanko yksin tällaisen seikan perusteella päätellä, että asetuksen N:o 2392/89 40 artiklassa kielletään tällöin kyseisen tavaramerkin rekisteröinti.

24 Tässä yhteydessä on muistettava, että asetuksen N:o 2392/89 40 artiklan tavoitteena on merkkien vilpillisen käytön kieltäminen (asia C-456/93, Langguth, tuomio 29.6.1995, Kok. 1995, s. I-1737, 29 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on todennut viinien ja rypäleen puristemehun kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä 5 päivänä helmikuuta 1979 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 355/79 (EVYL L 54, s. 99), joka kumottiin ja korvattiin asetuksella N:o 2392/89, koskevassa asiassa, että viinin kaupasta on poistettava kaikki sellaiset menettelytavat, jotka saattavat luoda virheellisiä mielikuvia (asia 56/80, Weigand, tuomio 25.2.1981, Kok. 1981, s. 583, 18 kohta).

25 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tavaramerkin käytön voidaan katsoa aiheuttavan sekaannusta tai johtavan harhaan henkilöitä, joille se on tarkoitettu, jos näytetään, että kysymyksessä olevien kuluttajien käsityksiin ja tottumuksiin nähden on olemassa todellinen vaara, että tavaramerkin käyttö vaikuttaa heidän taloudelliseen käyttäytymiseensä (ks. mm. asia C-303/97, Sektkellerei Kessler, tuomio 28.1.1999, Kok. 1999, s. I-513, 33 kohta).

26 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on useaan otteeseen todennut, kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on arvioida tavaramerkin mahdollinen harhaanjohtavuus. Sen on tässä tapauksessa otettava arvioinnissa huomioon tavanomaisessa määrin valistuneen, kohtuullisen tarkkaavaisen ja harkitsevan keskivertokuluttajan oletetut odotukset (ks. em. asia Sektkellerei Kessler, tuomion 36 kohta).

27 Jotta asetuksen N:o 2392/89 40 artiklassa säädettyä kieltoa voitaisiin soveltaa, ei riitä, että todetaan, että maantieteellisen maininnan sisältävän tavaramerkin käyttö voi sellaisenaan antaa aiheen uskoa, että kyseessä on maantieteellinen merkintä, joka on suojattu, vaikka suojaa ei todellisuudessa ole. Lisäksi on voitava osoittaa, että on olemassa todellinen vaara siitä, että tällaisen tavaramerkin käyttö vaikuttaa kyseessä olevien kuluttajien taloudelliseen käyttäytymiseen.

28 On kuitenkin muistettava, että asetuksen N:o 2392/89 40 artiklassa ei säännellä niitä edellytyksiä, joita tavaramerkin rekisteröinnille asetetaan kansallisessa oikeudessa, vaan tässä asetuksessa tarkoitettujen tuotteiden kuvausta ja esittelyä sekä tapaa, jolla tavaramerkkiä voidaan käyttää tällaisen kuvauksen täydennyksenä. Yhteisöjen tuomioistuin ei voi ratkaista sitä, voidaanko yhteisön oikeuteen perustuvan kiellon käyttää tiettyä tavaramerkkiä viinien kuvauksessa katsoa johtavan kieltoon rekisteröidä kyseinen tavaramerkki kansallisen oikeuden nojalla.

29 Näin ollen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 2392/89 40 artiklaa on tulkittava siten, että se ei estä sellaisen tavaramerkin käyttöä, joka sisältää maantieteellisen maininnan ja joka on tarkoitettu käytettäväksi viinin kaupassa ja jonka perusteella saatetaan virheellisesti olettaa, että kyseessä oleva maantieteellinen maininta on suojattu, ellei ole olemassa todellista vaaraa siitä, että tällaisen tavaramerkin käyttäminen johtaa harhaan kyseessä olevia kuluttajia ja vaikuttaa tällä tavoin heidän taloudelliseen käyttäytymiseensä. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida, onko näin asianlaita.

## Oikeudenkäyntikulut

30 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on ratkaissut Cour de cassationin 13.2.2001 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

**Viinien ja rypäleen puristemehun kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä 24 päivänä heinäkuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2392/89, sellaisena kuin se on muutettuna 16.12.1991 annetulla neuvoston asetuksella N:o 3897/91, 40 artiklaa on tulkittava siten, että se ei estä sellaisen tavaramerkin käyttöä, joka sisältää maantieteellisen maininnan ja joka on tarkoitettu käytettäväksi viinin kaupassa ja jonka perusteella saatetaan virheellisesti olettaa, että kyseessä oleva maantieteellinen maininta on suojattu, ellei ole olemassa todellista vaaraa siitä, että tällaisen tavaramerkin käyttäminen johtaa harhaan kyseessä olevia kuluttajia ja vaikuttaa tällä tavoin heidän taloudelliseen käyttäytymiseensä. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida, onko näin asianlaita.**

Schintgen Skouris Colneric

Julistettiin Luxemburgissa 24 päivänä lokakuuta 2002.

R. Grass

kirjaaja

R. Schintgen

toisen jaoston puheenjohtaja